

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne : 7.9.2017
Čj. MSP-685/2016-OJD-SPZ/2
Počet listů:2
Přílohy:3

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: obv. zemřelý I.B. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

Ověřená kopie rozsudku bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 29.7.1950, sp.zn. Ktr 772/50-III vč. zachovalých kopií archivního materiálu
Zpráva Vojenského ústředního archivu Praha ze dne 27.9.2016, čj. 479-2/2016-211100
Podnět JUDr. L.M. ke stížnosti pro porušení zákona v opise

Podle § 266 odst. 1 tr. řádu podávám ve prospěch obviněného zemř. I.B.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 29.7.1950, sp.zn. Ktr 772/50-III.

Rozsudkem bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 29.7.1950, sp.zn. Ktr 772/50-III., byl obv. I.B. uznán vinným zločinem porušení subordínace podle § 145, § 146 písm. c) a § 149 vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, a byl mu uložen nepodmíněný trest žaláře v trvání 1 roku, zostřený čtrnáctidenní samovazbou v sudých měsících trestu, vedle degradace na vojína podle § 48 vojenského trestního zákona.

Do tohoto trestu mu byla započítána vazba od 20.7.1950 do 29.7.1950.

Předmětného trestného činu se obviněný dopustil tím, že ač dne 19.7.1950 ve Šternberku nastoupil jednadvacetidenní cvičení ve zbrani, odmítl obléct vojenský stejnokroj a převzít zbraň, jakož i vykonávat jiné práce, související s vojenskou službou a odvolával se na své náboženské přesvědčení.

Rozsudek nabyl právní moci dnem vyhlášení, tj. 29.7.1950.

Z odůvodnění tohoto rozsudku dále vyplynulo, že obviněný doznal skutkový děj i svou vinu, přičemž se odvolával na své náboženské přesvědčení. Žaloba spatřovala v jednání obviněného shora uvedený zločin, když výcvik se zbraní byl přípravou k té nejdůležitější cti a povinnosti každého čs. vojáka a obviněný projevil svým jednáním takovou míru nekázně, zavrženíhodné obzvláště při všeobecném úsilí o vybudování nové armády a o zvýšení její bojeschopnosti. Při ukládání trestu přihlédl bývalý Krajský vojenský soud v Olomouci k tomu, že se obviněný doznal, dále k jeho zachovalosti a tomu, že mu nic nepřitěžovalo, a proto rozhodl o použití mimořádného práva zmírňovacího dle § 125 citovaného vojenského tr. zákona.

Zda a kdy byl uložený trest vykonán, není zaznamenáno.

Trestní spis bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci, vedený pod sp.zn. Ktr 772/50-III, byl vyskartován v roce 1982.

Přezkumné řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, v dané věci neproběhlo.

Podle ust. § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 145 vojenského tr. zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, kdo v čase, kdy nachází se ve skutečné službě, nebo i mimo tento čas odepře rozkazu představeného ke službě se vztahujícímu povinnou poslušnost, nebo též jen úctu vůči představenému povinnou kdykoli a kdekoli úmyslně opomíjí, dopouští se porušení subordinace.

Podle § 146 písm. c) téhož zákon, odepření poslušnosti nebo povinné úcty může se díti nesplněním rozkazu nebo nařízení představeného.

Podle § 149 téhož zákona, odepře-li se provedení služebního rozkazu nebo ke službě se vztahujícího nařízení představeného, nikoliv sice násilně, avšak neurvalým neb urážlivým způsobem, nebo neprovede-li se úmyslně důležitý služební rozkaz, potrestán buď viník žalářem od tří až do pěti let, v čas války však od pěti až do desíti let a podle okolností, zvláště týkal-li se rozkaz nějakého služebního výkonu proti nepříteli, nebo vzešla-li z neprovedení velká škoda pro službu, smrtí zastřelením.

Těmito výše uvedenými ustanoveními se bývalý Krajský vojenský soud v Olomouci dostatečně neřídil.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání

represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 výše uvedeného zákona o soudní rehabilitaci činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci bylo při přezkumném řízení vycházeno z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. I.B. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení. Navíc v době rozhodování bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci nebylo zohledněno, že jmenovaný uplatnil právo na svobodu svědomí zaručené tehdejší Ústavou z 9. května 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.). Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující.

V případě obviněného se jednalo o čin směřující k uplatnění základního práva občana, zaručeného mu ustanovením § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948, podle něhož má každý právo volby jakékoliv náboženské víry. Na druhé straně Ústava z roku 1948 stanovila v § 34 odst. 1, 2 základní povinnosti občana ke státu, mezi nimiž byla i povinnost konat vojenskou službu. Obviněný tedy neměl možnost dostát svým povinnostem, jež mu byly uloženy zákonem, aniž by se dostal do rozporu s vlastním svědomím.

Navíc v době, kdy se obviněný měl dopustit protiprávního jednání, tehdejší právní řád neumožňoval alternativu k výkonu základní vojenské služby pro případy, kdyby její výkon vedl k popření náboženského přesvědčení jednotlivce.

Vzhledem k výše uvedenému je zjevné, že v dané věci došlo k porušení zákona, a je tedy dostatečně odůvodněn závěr, že je třeba pravomocný odsuzující rozsudek bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 29.7.1950, sp.zn. Ktr 772/50-III., zrušit a napravit tak nezákonný stav.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy skutkový stav byl spolehlivě zjištěn a reálně nepřipadá v úvahu doplňování dokazování, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) tr. řádu.

Navrhuji proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že pravomocným rozsudkem bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 29.7.1950, sp.zn. Ktr 772/50-III., a v řízení tomuto rozhodnutí předcházejícím byl v neprospěch obviněného I.B. porušen zákon v ust. § 145, § 146 písm. c) a § 149 vojenského tr. zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů,

- 2) podle § 269 odst. 2 tr. řádu rozsudek bývalého Krajského vojenského soudu v Olomouci ze dne 29.7.1950, sp.zn. Ktr 772/50-III., zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a za použití § 226 písm. b) trestního řádu zprostil obviněného zemř. I.B. žaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 19.7.1950 ve Šternberku nastoupil jednadvacetidenní cvičení ve zbrani, odmítl obléct vojenský stejnokroj a převzít zbraň, jakož i vykonávat jiné práce, související s vojenskou službou a odvolával se na své náboženské přesvědčení, v němž byl spatřován zločin porušení subordinace podle § 145, § 146 písm. c) a § 149 vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [3 Tz 81/2017](#)